

жуть лише тоді, коли усвідомлять, що в мові людини віддзеркалюється її освіченість, характер мислення як здатність діяти, створювати щось нове.

Культура мовлення виявляє уміння доречно використовувати різноманітні мовні засоби. Отже, щоб досягти високого рівня культури особистого мовлення курсантам необхідно осмислити мовні норми, усвідомити взаємозв'язки системи мови і структури мовлення як теоретичні засади культури мовлення, удосконалення якого відбувається шляхом систематичного застосування знань, їх постійного поглиблення, розвитку інтересу й уваги до слова взагалі і до власного мовлення зокрема як умови успішної професійної діяльності. Крім того, упродовж навчання в центрі уваги мають бути якості професійного мовлення курсантів/студентів, над удосконаленням яких необхідно працювати викладачам не лише гуманітарних, а й спеціальних дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Культура української мови: Довідник / С.Я. Єрмоленко, Н.Я. Дзюбишина-Мельник, К.В. Ленець та ін.; За ред. В.М. Русанівського. К.: Либідь, 1990. 304 с.

2. Логвіненко Н.М., Саєнко О.Г., Садикова В.В. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум. Київ: ВІПІ, 2018. 140 с.

3. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. 2-ге вид. стереотипне. К.: Либідь, 2001. 2004 с.

4. Українська як код нації: чому дітям варто говорити рідною мовою. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: Україна молода – <https://armyinform.com.ua/2020/01/ukrayinska-yak-kod-nacziyi-chomu-dityam-var-to-govoryty-ridnoyu-movoyu/>

5. Ягупов В.В. Українська мова у формуванні особистості військового педагога. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2067>

Микола МАЛИНКА, Тетяна АЛЕКСАНДРОВИЧ
(Київ, Україна)

ЗНАЧЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Формування загальнокультурної компетентності у здобувача вищої освіти сьогодні – необхідна складова сучасного освітнього процесу. Оскільки завдяки загальнокультурній компетентності можна виховати глибоко духовну особистість, розумного, ініціативного майбутнього фахівця, справжнього знавця своєї справи.

У межах загальнокультурної компетентності варто вести мову про компетентнісний підхід. Існує значна кількість пояснень самого поняття «компетентність», варіанти тлумачення яких ми й розглянемо в даній роботі.

Дослідниця О. Трифонова наголошує на тому, що компетентність – це результат набуття компетенцій. Компетентність включає до свого складу особистісну характеристику, ставлення до предмета діяльності. Компетентність набувають і в навчанні, і під час вивчення предмета, і за сприяння засобів неформальної освіти, у результаті впливу середовища [5].

Н. Гришанова виділяє певні характеристики поняття «компетентність» для майбутнього фахівця: вміння використовувати здібності, володіння знаннями й уміннями відповідно до обраної професії, почуття співробітництва, здатність робити щось добре [2, 51].

У працях В. Байденка стверджується, що компетентність показує, наскільки особистість здатна реалізувати свій людський потенціал у професійній діяльності [2, 51].

За Т.Ю. Гурьянковою, компетентність – це «інтегрована якість особистості, яка виявляється в загальній здібності та готовності до діяльності. Така готовність базується на знаннях та досвіді, які здобуваються під час освіти та у процесі соціалізації і орієнтовані на самостійне виконання діяльності» [2, 52].

Українські науковці О. Овчарук, О. Пометун, О. Митник, О. Савченко розглядають компетентність як комплекс знань, умінь та ставлень, який формується в результаті навчання і дозволяє розв'язувати різноманітні проблеми відповідно до життєвої ситуації [2, 52].

Сутнісні ознаки компетентності будь-якої людини мають здатність змінюватися залежно від зміни вимог до професіонала. Також у цих ознаках спостерігається діяльнісний характер загальних умінь, що поєднуються з предметними вміннями та знаннями певних галузей або ж ситуацій [1, 12].

Компетентнісний підхід формує ключові й предметні компетентності, сприяючи перенесенню акцентів з набутих знань, умінь і навичок на сферу їхнього практичного застосування [4, 249].

Завдяки компетентнісному підходу здобувач вищої освіти стає мотивованим для досягнення високого рівня знань. У той же час компетентнісний підхід можна вважати «концептуальною основою оновлення змісту вищої освіти» [7, 74].

Г. Удовіченко чітко визначає основні риси компетентнісного підходу: «соціальна й особистісна значущість знань, умінь і навичок, які формуються; формування компетенцій як сукупності смислових орієнтацій людини, що базуються на досягненні національної та загальнолюдської культур; індивідуалізація навчальних програм і стратегій, які сприяють досягненню мети; інтегративна характеристика проявів особистості, що пов'язана зі здатністю вдосконалювати знання, уміння, способи діяльності по мірі навчання, соціалізації й накопичення досвіду» [6, 18]. Тобто компетентнісний підхід спрямований на кінцевий результат освітнього процесу.

До особливостей компетентнісного підходу в закладах вищої освіти варто додати націленість фахової підготовки на майбутнє працевлаштування випускників [3, 66].

Отже, для майбутнього фахівця необхідними складовими компетентнісного підходу є: ґрунтовні знання, глибоке розуміння та володіння інформаційними технологіями, здатність до креативного способу мислення, певні психічні якості, майстерність у спілкуванні, постійний саморозвиток, вміння працювати в колективі для досягнення спільного результату. Лише особистість, яка володіє усіма вищезазначеними якостями, має цілісно сформовану загальнокультурну компетентність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березюк О. Формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців в сучасному освітньому просторі. *Формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців*: збірник наукових праць / За ред. О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. С. 10–19.

2. Величко Н. До проблеми визначення понять «компетенція» та «компетентність». *Формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців*: збірник наукових праць / за ред. О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. С. 50–54.
3. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз. *Вісник Житомирського державного університету*. 2008. Вип. 40. Педагогічні науки. С. 63–68.
4. Павленко А. Ю. Модель формування загальнокультурної компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 1 (35). С. 245–253.
5. Трифонова О.С. Домінанти визначення сутності понять «компетенція» і «компетентність». *Наука і освіта*. 2010. № 8. С. 108–111. URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/8_2010/27.pdf
6. Яблоков С.В. Формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами інноваційних технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2016. 298 с.
7. Ярмолюк О. Компетентнісний підхід як умова формування майбутнього фахівця. *Формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців*: збірник наукових праць / за ред. О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. С. 73–75.

Марія НАВРОЦЬКА
(Херсон, Україна)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Проголошена міжнародною спільнотою модель людського розвитку, що базується на пріоритеті прав людини, її прагненні жити і творити в гармонії зі своїми цінностями, суспільством і природою, передбачає вжиття взаємоузгоджених системних заходів щодо розробки та втілення в життя дієвої державної політики у сфері захисту прав дітей [3]. Сьогодні для України на етапі проблеми реалізації державної політики щодо захисту прав дітей постає особливо гостро. Адже саме від того, чи здоровими народжуються діти, в яких умовах вони виховуються і які можливості для розвитку мають, залежить, зрештою, майбутнє.

Метою статті є аналіз актуальних проблем захисту прав дітей в Україні.

Дитина – це особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно із законом вона не набуває прав повнолітньої раніше [1].

Конвенція ООН про права дитини, 1989 р., у статті 1 визначає, що дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше [4].

Система заходів щодо охорони дитинства в Україні включає: визначення основних правових, економічних, організаційних, культурних та соціальних засад щодо охорони дитинства, удосконалення законодавства про правовий і соціальний захист дітей, приведення його у відповідність з міжнародними правовими нормами у цій сфері; забезпечення належних умов для гарантування безпеки, охорони здоров'я, навчання, виховання, фізичного, психічного, соціального, духовного та інтелектуального розвитку дітей, їх соціаль-